

КЕЙСИ

1. Управління з питань захисту прав споживачів в Одеській області вперше у своїй практиці звинуватило адміністрацію двох магазинів – «Сохо», який реалізує одяг, і меблевий «Сан-Валентино» - у тому, що зміст виставленої ними на загальний огляд щитової реклами не відповідає нормам моралі, є відверто еротичним. Однак власники торговельних закладів знехтували порадами замінити рекламні щити. Оскільки облуправління саме не може заборонити таку рекламу, воно ініціювало створення відповідної комісії, котра підтвердила б аморальність тематики. Якщо це не станеться, питання про заборону цієї реклами вирішуватиметься у судовому порядку. (Голос України. - №119 (3369), 1 липня 2004р.)

Проаналізуйте ст.7 Закону України «Про рекламу» та Закон України «Про захист суспільної моралі» та висловіть міркування з приводу наведеної ситуації.

Які, на Вашу думку, недоліки Закону України «Про захист суспільної моралі»? Чи потрібний такий закон демократичній правовій державі?

Ситуаційна вправа 1.

«Захист права власності та права на повагу до житла» навчального курсу для суддів (у формі тренінга) «Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики ЄСПЛ при здійсненні правосуддя»

До ЄСПЛ звернулася заявниця, яка стверджує про порушення статей 6, 8, 13 Конвенції, статті 1 Першого протоколу та статті 14 Конвенції у поєднанні зі статтями 8 та 1 Першого протоколу. Ознайомтеся з фабулою справи та обговоріть в малих групах питання, що наведені нижче.

Рішенням сільської ради в 2005 р. Куцому А. безоплатно передано в приватну власність земельну ділянку 0.10 га на території сільської ради для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд.

В подальшому в 2005 р. Куций А. відповідно до договору дарування подарував земельну ділянку Петрову Б., який, отримавши на неї державний акт, того ж року продав її Жиганову В., який отримав державний акт на право власності і став останнім її власником.

Отримавши всі відповідні дозволи, Жиганов В. в 2006 р. розпочав будівництво будинку, почав проживати з цивільною дружиною (ромської національності) та 5 дітьми в незавершеному будівництві будинку, оскільки у нього не було іншого житла. Будинок не був зданий в експлуатацію в установленому законом порядку, право власності на будинок не оформлено.

В 2008 р. прокуратура провела перевірку і встановила, що рішення сільської ради в 2005 р. про безоплатну передачу Куцому А. земельної

ділянки було підроблено головою та секретарем сільської ради, щодо яких було порушено кримінальну справу.

В 2009 р. прокурор звернувся до суду з позовом в інтересах громади в особі сільської ради до Куцого А., Петрова Б., Жиганова В. про визнання недійсними державних актів на право власності на земельну ділянку, договорів відчуження, витребування земельної ділянки в комунальну власність.

Позов був забезпечений заборонаю вчиняти дії по завершенню будівництва. Позов прокурора було задоволено судом першої інстанції; апеляційний та касаційний суди залишили в силі рішення суду першої інстанції. Земельну ділянку повернуто в комунальну власність. Г

ромадянин Жиганов В. для захисту своїх майнових прав звернувся до суду з позовом до сільської ради та попередніх власників земельної ділянки про визнання його добросовісним набувачем та визнання права власності на земельну ділянку.

Невдовзі після проголошення рішення судом першої інстанції, який відмовив у задоволенні позову, громадянин Жиганов В. помер від серцевого нападу.

Дружина Жиганова В. була неписьменна і, хоч розмовляла українською мовою, не вміла нею читати і писати, у судовий процес як правонаступник померлого чоловіка не вступила, апеляцію на дане судове рішення не подала, спадщину після чоловіка не оформила, оскільки отримала відмову в нотаріальній конторі з цього приводу, адже не була офіційно членом сім'ї і не мала судового рішення на підтвердження факту фактичного проживання у шлюбі із Жигановим В.

Вважаючи себе фактичною співвласницею зазначеного майна, вподальшому дружина Жиганова В. все ж подала позов з цих самих підстав про визнання себе добросовісним власником. Проте в задоволенні позову їй було відмовлено, оскільки шлюб не був зареєстрований, спадщину вона не оформила, а отже була неналежним позивачем.

Під час розгляду справи дружина Жиганова В. зверталась до сільської ради з заявою про надання їй земельної ділянки у власність (заяву замість неї написали в сільраді), однак рішенням ради їй було відмовлено. Дружина Жиганова В. ніде не працювала, кілька разів притягалась до адміністративної відповідальності, вона і діти не мали жодної реєстрації місця постійного проживання.

Орган опіки та піклування до участі в справах не залучався, хоча позивач наголошувала на тому, що діє в інтересах неповнолітніх дітей, які не мають іншого місця проживання.

Дружина Жиганова В. не оскаржувала рішення суду, яким їй було відмовлено у визнанні права власності на земельну ділянку. Коштів на правову допомогу в неї не було, а Закон України «Про безоплатну правову допомогу» ще не був прийнятий. Прокурор не міг представляти її інтереси,

оскільки був зацікавленою особою (позивачем) в дотичній справі. Рішення набрало законної сили.

Поки тривав розгляд справ, сім'я Жиганова В. проживала в недобудованому будинку, без електроенергії, вела домашнє господарство, підзаробляла перекупкою та торгівлею сільгосптоварами.

Питання неблагополуччя сім'ї неодноразово було предметом висвітлення у місцевих ЗМІ. Волонтери поширили фото дітей Жиганова В. у соціальних мережах з метою збору дитячого одягу, взуття, шкільного приладдя та продуктів харчування для цієї сім'ї. Діти були забезпечені необхідними для життя засобами, деякі навчаються в місцевій школі.

Заявниця стверджувала, що держава порушила такі її права:

- стаття 1 Протоколу №1 (право на володіння своїм майном, оскільки земля була придбана та будинок будувався за кошти подружжя, що проживало у шлюбі, хоч і незареєстрованому);
- стаття 8 ЄКПЛ (право на повагу до житла та вільний його вибір);
- стаття 6 ЄКПЛ (несправедливий розгляд справи через те, що вона мала практичні перепони доступу до суду в зв'язку з неграмотністю, для неї була недоступною правова допомога, інтереси неповнолітніх дітей не були захищені через неналежну роботу уповноважених органів);
- стаття 14 (дискримінація за ознакою національності, майнового стану, соціальної поведінки);
- стаття 13 (неефективність засобів правового захисту, ніде не зареєстрована особа (БОМЖ) фактично позбавлена багатьох прав).

Запитання для обговорення в малих групах:

Групам надається 15 хв. на обговорення фабули та вироблення позиції групи. З групами працюють фасилітатори (-ки). В групах обираються: особа, яка готує нотатки та доповідач (-ка). Для представлення результатів групі відводиться 5 хв. Кожна група виконує окреме завдання.

Завдання для групи 1:

1. Що є «майном»? Обґрунтуйте право на мирне володіння майном в контексті статті 1 Першого протоколу.

2. У чому полягало втручання у право власності заявниці? 3. Чи було порушення статті 14 у поєднанні зі статтею П1-1?

Завдання для групи 2: 1. Що є «житлом»? Обґрунтуйте право на повагу до житла заявниці в контексті статті 8 Конвенції. 2. У чому полягало втручання у право заявниці на повагу до приватного життя і житла, гарантованого статтею 8? 3. Чи було, порушення статті 14 у поєднанні зі статтею 8?

Завдання для групи 3:

1. Чи було дотримано справедливого балансу при втручанні у права, гарантовані статтею 8 Конвенції та статтею 1 Першого Протоколу? 2.

Обґрунтуйте наявність чи відсутність дискримінації у поєднанні зі статтею 8 Конвенції та статтею 1 Першого протоколу до Конвенції. 3. Чи мала заявниця ефективні засоби правового захисту відповідно до Конвенції?